

Svaret på fullmäktigemotionen om Sibbo kommun att ansluta sig till modellen för Barnvänlig kommun – De Grönas fullmäktige-grupp m.fl.

Bildningsutskottet 10.04.2024 § 55

Beredare: Sektordirektör, vardag och fritid Jukka Pietinen,
jukka.pietinen@sipoo.fi

De grönas fullmäktige-grupp lämnade in en fullmäktigemotion i vilken de föreslår att Sibbo kommun ansluter sig till modellen Barnvänlig kommun av UNICEF. Flera andra fullmäktige-grupperns representanter har undertecknat motionen.

Bakgrund

FN:s barnkonvention tillförsäkrar barn särskilda rättigheter, som ingen annan människogrupp har. Kommunerna fattar största delen av de beslut som gäller barn. Beslut som fattas av kommunen påverkar på ett betydande sätt hur barnens rättigheter och välfärd uppfylls i kommunen. Modellen Barnvänlig kommun hjälper kommunerna att söka rätta och bestående lösningar för barnens välfärd inom tjänster som berör barnens vardag samt kommunens förvaltning.

Modellen Barnvänlig kommun är ett verktyg som baserar sig på FN:s barnkonvention. Med hjälp av modellen kan kommunen

- identifiera vad kommunen måste förbättra gällande barnens rättigheter
- definiera vad kommunen måste göra för att barnens rättigheter förverkligas så bra som möjligt
- följa systematiskt upp framskridandet av arbetet.

Huvudprinciperna för modellen Barnvänlig kommun

- Kommunen fokuserar i utvecklingsarbetet på barn som är mest sårbara och kommunens största problem gällande barnens rättigheter.
- Barnens delaktighet förverkligas i kommunens utvecklingsarbete.
- Utvecklingsarbetets målsättningar och åtgärder styr hela kommunen.
- Kommunen eftersträvar långvariga ändringar med sitt utvecklingsarbete.
- Kommunen meddelar aktivt om sitt utvecklingsarbete.
- Dessutom förbinder sig både UNICEF och kommunen till samarbetets förutsättningar innan samarbetet inleds.

Arbetskedena i ibruktandet av modellen Barnvänlig kommun är följande:

1. Ansökning till modellen
2. Introduktion till barnens rättigheter
3. Utvärdering av nuläget: Kommunen kartlägger nuläget för sin barnvänlighet. Kartläggningen grundar sig på barnens erfarenhetskunskap, modellens barnrättighetskoordinatorer och redan befintlig information om barnens välfärd i kommunen.
4. Målsättningar och verksamhetsplan: Kommunen definierar målen och åtgärderna för sitt arbete med modellen Barnvänlig kommun, dvs. utarbetar en verksamhetsplan på basis av resultaten av nulägets kartläggning. När UNICEF har godkänt verksamhetsplanen kan kommunen verkställa den.
5. Uppföljning, utvärdering och erkännande: Till det femte skedet hör uppföljning och utvärdering av arbetet med modellen Barnvänlig kommun och beviljande av erkännandet Barnvänlig kommun. Under uppföljningsträffarna granskar kommunen och UNICEF tillsammans framskridandet av utvecklingsarbetet. Vid utvärderingsträffen genomgås arbetets resultat.

När det har gått två eller fyra år efter att projektet Barnvänlig kommun har inletts, kan UNICEF bevilja kommunen erkännandet Barnvänlig kommun, om arbetet har fortskridit enligt modellens kriterier. Efter erkännandet fortsätter kommunen med utveckling av barnvänligheten enligt modellen tillsammans med UNICEF.

UNICEF erbjuder följande tjänster till kommuner för verkställande av modellen Barnvänlig kommun:

- Grundutbildning som inleder utvecklingsarbetet samt annan nödvändig introduktion i modellen till kommunens koordinationsgrupp
- Material om modellen Barnvänlig kommun till kommunens användning
- Den digitala tjänsten Barnvänlig kommun till kommunens användning som stöd för utvecklingsarbetet
- Stöd och sparring för kommunens koordinator och koordinationsgrupp under arbetet med Barnvänlig kommun
- Stöd för uppföljning och utvärdering av framskridandet av verksamhetsplanen för arbetet med Barnvänlig kommun
- Tilläggsutbildningar om teman angående barnens rättigheter och välfärd
- Material om modellen och hur man informerar om barnens rättigheter

Mer information om modellen Barnvänlig kommun finns på webbplatsen <https://www.lapsiystavallinenkunta.fi/sv>.

Sibbo kommunstyrelses beslut om ibruktagande av den s.k. Islandsmodellen

Kommunstyrelsen i Sibbo beslutade (18.12.2023 § 379) att ingå ett samarbetsavtal med Planet Youth. Avtalet är i kraft i fem år.

Modellen Planet Youth (Icelandic Prevention Model IPM)

Planet Youth är ett forsknings- och konsulteringsförening som driver ett program för förebyggande av ungdomars användning av rusmedel i samarbete med gemenskaper, kommuner och städer runt om i världen. Planet Youth arbetar i första hand med förebyggande av rusmedelsanvändning med hjälp av det gemenskapsinriktade bemötandesättet "Islandsmodellen", förkortat IPM. Arbetets tyngdpunkt är snarare i holistiskt bildande av gemenskap och delaktiggörande för att främja barns och ungdomars välfärd samt långvarigt arbete än i sedvanliga kortvariga lösningar.

Planet Youth har utvecklats utifrån en isländsk modell. Det är fråga om ett evidensbaserat och delaktiggörande bemötandesätt som har påvisats påverka minskningen av rusmedelsanvändningen i Island för över 20 år. Planet Youth har stött hundratals gemenskaper runt om i världen. Planet Youth planerades för att förstärka skyddsfaktorer för barns och ungdomars välfärd, lindra riskfaktorer och skapa sunda uppväxtmiljöer som stöder positiv ungdomsutveckling genom att fokusera på nyckelområden i lokala gemenskaper: familj, kamratgrupper, fritid (tid utanför skolan) och skolan.

Planet Youth har samarbetsavtal med internationella forskningsgrupper i bl.a. följande universitet: Columbia University och Teachers College (New York), The University of California (Irvine), Northwestern University (Chicago), Mount Sinai Medical Center (New York), King's College (London), Karolinska Institutet (Sverige) och National University of Ireland (Galway).

Verksamhetsmodellen Planet Youth baserar sig på följande faktorer:

- evidensbaserad praxis
- gemenskapsinriktat bemötandesätt
- skapande och upprätthållning av dialogen mellan forskning, politik och praktik.

Planet Youth är en process med 10 skeden som styr gemenskapens kapacitet årligen eller vartannat år med byggande, genomförande samt reflektion och upprepningar.

1. Identifiering och sammansättning samt utveckling av den lokala koalitionen (gemenskapen som verkställer modellen) och byggande av kapacitet
2. Identifiering, definiering och utveckling av modellens finansiering samt byggande av kapacitet
3. Planering av datainsamling (skolenkät till elever) och delaktiggörande av gemenskapen
4. Datainsamling (skolenkät till elever) och informationshantering, inklusive rapportering av resultaten och slutsatserna utifrån dem
5. Utökning av gemenskapens deltagande och förbindelse

6. Utdelning av datainsamlingens resultat

7. Målsättningar för gemenskapen och övriga nödvändiga åtgärder på basis av resultaten

8. Definiering och samordning av åtgärder, praxis och politiska riktlinjer

9. Verkställande av åtgärder och praxis i barns och ungdomars uppväxtmiljöer, vardagens funktioner och kommunikation samt delaktiggörande av barn och ungdomar

10. Upprepning av skedena 1–9 årligen.

Dessa 10 centrala skeden baserar sig starkt på de fem styrande principerna. Varje princip kan ses som en dimension för ett övergripande bemötandesätt, vilken ger en riktning till hur varje skede av gemenskapens interventionsprocess borde utföras.

1. Vi använder i första hand ett förebyggande bemötandesätt (primärprevention), som har planerats för att förbättra den sociala miljön.

2. Vi betonar gemenskapens verksamhet och beaktar att skolorna är ett naturligt centrum i gemenskapen för barns och ungdomars uppväxtmiljöer och stöder barns och ungdomars hälsa, lärande och framgång i livet.

3. Vi delaktiggör och ger kraft till gemenskapens medlemmar så att de kan fatta beslut som berör åtgärder med högklassig och befintlig information samt deras slutsatser.

4. Vi integrerar forskare, beslutsfattare, yrkespersoner och gemenskapens medlemmar till ett enhetligt team som tillsammans löser komplexa och praktiska problem om barns och ungdomars välfärd.

5. Problemens omfattning beaktas i lösningarnas omfattning, vilket betyder bland annat långvarig verksamhet samt delaktiggörande av hela gemenskapen och utnyttjande av gemenskapens resurser.

Trots att processens olika skeden kan betona mer eller mindre en specifik styrande princip, ska varje skede i modellen beakta alla dessa principer. I valet av konkurrerande strategier kan styrande principer användas för att identifiera den strategi som bäst motsvarar planering som fastställs i Islandsmodellen och lokala behov.

Med hjälp av Islandsmodellen har Island lyckats få till stånd en betydande och positiv förändring i ungdomars användning av rusmedel. Mer om modellen och dess resultat finns på webbplatsen www.planetyouth.org (på engelska).

Styrningsprogram

Planet Youth:s informationsverktyg stöder positiv ungdomsutveckling med hjälp av en enkät som ordnas vartannat år. Enkäten ordnas enligt åldersklass. Oftast skickas Planet Youth:s enkät till 15–16-åringar.

Gemenskapen får resultaten inom åtta veckor, vilket betyder att de vet vad som sker bland deras ungdomar just nu och kan snabbt reagera på de frågor som kommer upp i enkäten.

Ibruktagande av Islandsmodellen

I Sibbo kommun har beredningen av ibruktagandet av Islandsmodellen inletts. Målet är att skapa en egen verksamhetsmodell till Sibbo för främjande av barns och ungdomars välfärd utifrån Islandsmodellen. Ibruktagande av modellen förutsätter noggrann beredning och en ny verksamhetskultur inom den nya kommunorganisationen. Såsom med UNICEF:s verksamhetsmodell, kommer ibruktagandet av Islandsmodellen ta allt som allt flera år när alla ovannämnda nio ibruktagningsskeden och deras fem centrala styrande processer verkställs.

Kommunens ledningsgrupp kommer att fungera som styrgrupp för den operativa verksamheten. Välfärdsgruppen för barn och unga är Sibbos operativa arbetsgrupp för Islandsmodellen och samarbetar aktivt med både myndigheter och den tredje sektorn.

Kommunens resurser räcker inte till ibruktagande av två verksamhetsmodeller som förbättrar barns och ungdomars välfärd och berör hela kommunorganisationen. Det finns också många överlappande element mellan Islandsmodellen och modellen Barnvänlig kommun. Kommunen har redan fattat ett beslut om ibruktagandet av Islandsmodellen (kommunstyrelsen 18.12.2023 § 379) och avtalet är i kraft i fem år. Av detta skäl är det ändamålsenligt att Sibbo kommun fokuserar på ibruktagandet av Islandsmodellen och tar inte i bruk UNICEF:s modell Barnvänlig kommun.

Föredragande	Sektordirektör, vardag och fritid Pietinen Jukka
Förslag	Bildningsutskottet beslutar ge svar till fulmäktigemotionen enligt föredragningstexten.
Behandling	<p>Föredraganden ändrade sitt förslag att lyda enligt följande:</p> <p>Bildningsutskottet beslutar ge svar på fullmäktigemotionen till kommunstyrelsen och vidare till fullmäktige enligt föredragningstexten.</p> <p>Tiina-Maria Levamo föreslog att ärendet återremitteras för ny beredning:</p> <p>”Bildningsutskottet konstaterar att föredragningen av jämförelsen om de två modellerna inte innehåller en barnkonsekvensbedömning som krävs för beslut som gäller barn och återremitterar föredragningen för ny beredning för konsekvensbedömning. Till den nya föredragningen bör inkluderas även en jämförelse av kostnaderna för de två modellerna.”</p> <p>Ordförande understödde Tiina-Maria Levamos återremitteringsförslag.</p> <p>Ordföranden konstaterade att det i ärendet gjorts ett understött förslag om återremitterning och att omröstning därför var påkallad.</p> <p>Ordföranden föreslog att ”ja” röstar de som understöder att behandlingen av ärendet fortsätter och ”nej” röstar de som understöder Tiina-Maria Levamos återremitteringsförslag. Förslaget godkändes enhälligt.</p> <p>Behandlingen fortsätter, ”ja” (5 st.): Tuomas Alaterä, Satu Pärssinen, Markku Metsoila, Jari Malm samt Hans-Peter Lindgren.</p> <p>Återremittering, ”nej” (4 st.): Charlotta Engblom, Mari Berg, Mari Nikkanen samt Tiina-Maria Levamo.</p> <p>Ordföranden konstaterade att behandlingen av ärendet fortsätter med rösterna 5-4.</p>

Beslut Bildningsutskottet godkände föredragandens ändrade förslag. Antecknades att Tiina-Maria Levamo meddelade avvikande mening. Den avvikande meningen bifogas till protokollet.

Bilagor

Kommunstyrelsen 29.04.2024 § 138

Föredragande Kommundirektör Grannas Mikael

Förslag Kommunstyrelsen antecknar bemötandet för kännedom. Dessutom delger kommunstyrelsen ärendet fullmäktige och föreslår att motionen därmed är slutbehandlad.

Paragrafen justeras omedelbart.

Behandling Marketta Mattila föreslog att ärendet återremitteras för ny beredning.

Förslaget understöddes inte, varvid det förföll.

Beslut Kommunstyrelsen godkände föredragandens förslag.

Paragrafen justerades omedelbart.

Bilagor

Fullmäktige 06.05.2024 § 30 863/00.04.02/2022

Kommunstyrelsens förslag

Fullmäktige antecknar bemötandet för kännedom och beslutar att motionen därmed är slutbehandlad.

Behandling De Grönas fullmäktige-grupp föreslog följande åtgärdsmotion:

"Fullmäktige förutsätter att Sibbo kommun förbinder sig att främja alla barns välbefinnande och rättigheter från småbarnspedagogiken till det andra stadiet samtidigt som Planet Youth-modellen genomförs. Detta betyder att kommunen genomför dess lagstadgade uppgifter och utarbetar bedömningar av konsekvenserna för barn för att styra beslut i enlighet med barnets intresse; barnen, även de minsta barnen och de mest utsatta barnen, hörs i beslut som rör dem. Barnen anvisas en andel av kommunens resurser och budget. De ovannämnda sakerna ska beaktas då "Sibbomodellen" för främjande av barns och ungdomars välbefinnande utarbetas."

Ordföranden konstaterade att det i ärendet gjorts en understödd åtgärdsmotion och att omröstning därför var påkallad.

Ordföranden föreslog att de som understöder förkastande av åtgärdsmotionen röstar "ja" och de som understöder godkännande av åtgärdsmotionen röstar "nej". Förslaget godkändes enhälligt.

Omröstning:

Åtgärdsmotionen förkastas "ja" - 13 röster

Åtgärdsmotionen godkänns "nej" - 27 röster

Blankt - 3 röster

Ordförande konstaterade att fullmäktige godkänt De Grönas fullmäktigegrupps åtgärdsmotion med rösterna 13-27 (3 blanka).

Beslut

Fullmäktige antecknade bemötandet för kännedom och beslutade att motionen därmed är slutbehandlad.

Dessutom godkände fullmäktige följande åtgärdsmotion:

Fullmäktige förutsätter att Sibbo kommun förbinder sig att främja alla barns välbefinnande och rättigheter från småbarnspedagogiken till det andra stadiet samtidigt som Planet Youth-modellen genomförs. Detta betyder att kommunen genomför dess lagstadgade uppgifter och utarbetar bedömningar av konsekvenserna för barn för att styra beslut i enlighet med barnets intresse; barnen, även de minsta barnen och de mest utsatta barnen, hörs i beslut som rör dem. Barnen anvisas en andel av kommunens resurser och budget. De ovannämnda sakerna ska beaktas då "Sibbomodellen" för främjande av barns och ungdomars välbefinnande utarbetas.

Bilagor

Bilaga 1 - Svaret på fullmäktigemotionen om Sibbo kommun att ansluta sig till modellen för Barnvänlig kommun – De Grönas fullmäktigegrupp

Bilaga 2 - Avvikande mening, Tiina-Maria Levamo, SIVVLK 10.4.2024

Bilaga 3 - Omröstning fge 6.5.2024